

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII DLA KLASY 7

Przedmiot: GEOGRAFIA

Nauczyciel: mgr Monika Szczyra

Klasa/rok szkolny: 7a, 7b, 7c, 7d / rok szkolny 2020/2021

Podręcznik : Planeta Nowa, wyd. Nowa Era, autorzy Ewa Maria Tuz, Barbara Dziedzic

Nazwa programu nauczania: Program nauczania geografii w szkole podstawowej - Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic

I WIEDZA

✓ PODSTAWY GEOGRAFII

- czym zajmuje się geografia (podział nauk geograficznych, źródła informacji, sfery ziemi, kształt i wymiary Ziemi),
- współrzędne geograficzne (siatka geograficzna, układ współrzędnych, określanie współrzędnych geograficznych),
- obraz Ziemi na mapie (elementy mapy, skala mapy, siatka kartograficzna),
- przedstawianie zjawisk na mapach (metody prezentacji zjawisk na mapach, wysokość względna i bezwzględna, rodzaje map).

✓ POŁOŻENIE ORAZ ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE POLSKI

- położenie i granice Polski (cechy położenia, skrajne punkty, konsekwencje rozciągłości południkowej i równoleżnikowej, długość i przebieg granic),
- przeszłość geologiczna Polski (jednostki tektoniczne, najważniejsze wydarzenia geologiczne),
- góry w Europie i w Polsce (typy genetyczne gór, ruchy górotwórcze, cechy gór zrębowych i fałdowych),
- zlodowacenia (zasiegi zlodowaceń, formy polodowcowe),
- ukształtowanie powierzchni (pasowość rzeźby terenu w Polsce, charakterystyka pasów),
- skały i surowce mineralne (podział skał, pochodzenie, rozmieszczenie i zastosowanie),
- klimat (czynniki kształtujące klimat, masy powietrza, cechy klimatu, wiatry lokalne),
- rzeki w Europie i w Polsce (cechy sieci rzecznej, główne rzeki, typy ujść rzecznych, walory przyrodnicze Wisły i Odry),
- Morze Bałtyckie (położenie i cechy, geneza, zasolenie i temperatura, degradacja, znaczenie gospodarcze),
- gleby (klasyfikacja gleb, rozmieszczenie, degradacja),
- lasy w Polsce (lesistość, zbiorowiska leśne, funkcje lasów, świat zwierząt),
- ochrona środowiska przyrodniczego (formy ochrony przyrody).

✓ LUDNOŚĆ POLSKI

- podział administracyjny (najważniejsze zmiany w podziale administracyjnym),
- liczba ludności (przyrost naturalny, przyrost rzeczywisty, piramida płci i wieku, starzenie się społeczeństwa, średnia długość życia),
- rozmieszczenie ludności (czynniki wpływające, gęstość zaludnienia),
- migracje (przyczyny i skutki, kierunki migracji, Polacy na świecie),
- struktury ludnościowe (mniejszości narodowe, grupy etniczne, struktura wyznaniowa, struktura zatrudnienia, bezrobocie),
- procesy urbanizacyjne (wskaźnik urbanizacji, rozwój miast, typy aglomeracji, funkcje miast, rozmieszczenie i wielkość miast, problemy mieszkańców dużych miast).

- ✓ **GOSPODARKA POLSKI**
 - rolnictwo (czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa, produkcja roślinna, hodowla zwierząt),
 - przemysł (zmiany w polskim przemyśle, energetyka, gospodarka morska),
 - usługi (transport, łączność, turystyka, handel zagraniczny).
- ✓ **ZANIECZYSZCZENIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO W POLSCE**
 - (źródła zanieczyszczeń, gazy cieplarniane, kwaśne opady, zanieczyszczenie wód, skutki zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego).
- ✓ **RELACJE MIĘDY ELEMENTAMI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO**
 - ochrona przeciwpowodziowa a występowanie i skutki powodzi (przyczyny powodzi, obszary zagrożone powodzią, największe powodzie),
 - warunki produkcji energii z różnych źródeł (wpływ warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych, wykorzystanie różnych źródeł energii),
 - rozwój dużych miast a zmiany w strefach podmiejskich (przyczyny migracji mieszkańców dużych miast do stref podmiejskich),
 - migracje a zaludnienie i struktura wieku na obszarach wiejskich (wpływ migracji na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu na obszarach wiejskich),
 - wpływ zmian politycznych i gospodarczych po 1989 roku na strukturę zatrudnienia (różnice między gospodarką sterowaną a rynkową),
 - wpływ transportu na rozwój przemysłu i usług,
 - wpływ walorów przyrodniczych i kulturowych na rozwój turystyki.
- ✓ **MÓJ REGION I MOJA MAŁA OJCZYZNA**

II POSTAWY

- ✓ rozwijanie przekonania o użyteczności edukacji geograficznej w życiu codziennym,
- ✓ ciekawość świata poprzez zainteresowanie własnym regionem, Polską, Europą i światem,
- ✓ świadomość wartości i poczucie odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze i kulturowe własnego regionu i Polski,
- ✓ patriotyzm i poczucie tożsamości (lokalnej, regionalnej, narodowej) przy jednoczesnym poszanowaniu innych narodów i społeczności – ich systemów wartości i sposobów życia,
- ✓ umiejętność dyskusji, formułowania problemów, argumentowanie,
- ✓ współdziałanie w grupie,
- ✓ wdrażanie systematyczności w nauce, pracowitość, wytrwałość,
- ✓ precyzyjny i czytelny zapis notatek.

III UMIEJĘTNOŚCI

	Kształtowana umiejętność	Ocena				
		dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
1.	Stosowanie terminów i pojęć geograficznych umożliwiających zrozumienie omawianych zagadnień, prowadzące do osiągnięcia własnych celów, rozwoju osobowego oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społeczeństwa	Zna najbardziej podstawowe pojęcia i terminy geograficzne	Zna i rozumie podstawowe pojęcia i terminy geograficzne	Zna i rozumie wiele pojęć i terminów geograficznych. Sprawnie posługuje się odpowiednią terminologią w wymiarze praktycznym i teoretycznym	Zna i rozumie wiele pojęć i terminów geograficznych. Sprawnie i biegle posługuje się odpowiednią terminologią w wymiarze praktycznym i teoretycznym,	Uczeń spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą. Objasnia zjawiska geograficzne z wykorzystaniem wiedzy z innych przedmiotów. Samodzielnie realizuje projekty
2.	Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej	Odczytuje informacje z różnych źródeł geograficznych	Samodzielnie odczytuje, wyszukuje i porównuje informacje	Potrafi analizować i prezentować informacje pozyskane	Interpretuje informacje pozyskane z różnych źródeł geograficznych	badawcze, twórczo rozwija własne

			z różnych źródeł geograficznych	z różnych źródeł geograficznych	oraz wykorzystuje je w praktyce	uzdolnienia i zainteresowania oraz pomysłowo i oryginalnie rozwiązuje nietypowe zadania. Bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach, olimpiadach przedmiotowych.
3.	Identyfikowanie związków i zależności oraz wyjaśnianie zjawisk i procesów w różnych skalach przestrzennych i czasowych	Rozumie podstawowe związki, zależności i procesy geograficzne	Przy pomocy nauczyciela potrafi opisać i rozumie podstawowe związki, zależności i procesy geograficzne samodzielnie opisuje przebieg zjawisk i procesów geograficznych w czasie i przestrzeni	Samodzielnie opisuje i rozumie podstawowe związki, zależności i procesy geograficzne w wymiarze czasowym i przestrzennym	Wyjaśnia związki i zależności geograficzne w różnych skalach przestrzennych i czasowych, rozumie wzajemne relacje przyroda – człowiek,	
4.	Stosowanie wiedzy i umiejętności geograficznych w praktyce w celu lepszego zrozumienia świata, ludzi i siebie	Ma trudności z integrowaniem wiedzy i umiejętności geograficznych oraz rozwiązywaniem zadań problemowych	Potrafi integrować wiedzę i umiejętności geograficzne przy pomocy nauczyciela, zadania problemowe sprawiają mu trudności	Samodzielnie integruje wiedzę i umiejętności geograficzne, zadania problemowe rozwiązuje szablonowo	Integruje wiedzę i umiejętności geograficzne, wnikliwie i kreatywnie rozwiązuje zadania problemowe	

IV WYMAGANIA PROGRAMOWE NA POSZCZEGÓLNE OCENY

Wymagania na poszczególne oceny ¹				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
1. Środowisko przyrodnicze Polski				
Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej • podaje całkowitą powierzchnię Polski • wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie • wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen, holocen</i> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>rzeźba polodowcowa (glacjalna)</i> 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy • odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy • wskazuje na mapie przebieg granic Polski • omawia proces powstawania gór 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski • opisuje dzieje Ziemi • wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny • charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy • opisuje cechy różnych typów genetycznych gór • przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski • charakteryzuje jednostki geologiczne Polski • wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze • przedstawia proces powstawania lodowców • wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski • przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy • wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski • wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski

¹ Szarym kolorem oznaczono dodatkowe wymagania edukacyjne.

<ul style="list-style-type: none"> wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie wymienia główne rodzaje skał wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny</i> wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski wymienia elementy klimatu wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobowo temperatura powietrza</i> wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ</i> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejcowate</i> wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i> wymienia przyczyny powodzi w Polsce określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny omawia linię brzegową Bałtyku podaje główne cechy fizyczne Bałtyku wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe</i> wymienia typy gleb w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> wymienia różne rodzaje lasów w Polsce wymienia formy ochrony przyrody w Polsce wskazuje parki narodowe na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce omawia zlodowacenia na obszarze Polski opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy dokonuje podziału surowców mineralnych podaje cechy klimatu Polski podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej opisuje wody powierzchniowe Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej rozpoznaje typy ujść rzecznych opisuje zjawisko powodzi wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych omawia wielkość i głębokość Bałtyku charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku opisuje wybrane typy gleb w Polsce przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej omawia warunki klimatyczne w Europie charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku omawia powstawanie gleby wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych omawia funkcje lasów omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce omawia ważniejsze typy jezior w Polsce analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku omawia procesy i czynniki glebotwórcze opisuje typy lasów w Polsce opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze wyказuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
---	---	---	---	---

2. Ludność i urbanizacja w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polskąwskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolicewyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, wyż demograficzny, niż demograficzny</i>wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europiewyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i>odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznychwyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i>wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polscewyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i>wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i>wymienia przyczyny migracji wewnętrznychodczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polskiwymienia główne skupiska Poloniiwymienia mniejszości narodowe w Polscewskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowewyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i>odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskichprezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Europy i Polski po II wojnie światowejomawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsceomawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństwwyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wiekuwyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsceomawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polscepodaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polscewymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsceokreśla kierunki napływu imigrantów do Polskiwskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludnościcharakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polscepodaje przyczyny bezrobocia w Polsceporównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznychpodaje przyczyny rozwoju największych miast w Polscepodaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polscewymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w.oblicza współczynnik przyrostu naturalnegopodaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsceomawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsceporównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznychoblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polskiopisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsceopisuje skutki migracji zagranicznych w Polsceporównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europyomawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polscewskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludnościanalizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiegoporównuje strukturę narodowościową ludności Polski ze strukturą narodowościową ludności w wybranych państwach europejskichokreśla na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwachporównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskichcharakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsceomawia przyczyny rozwoju miast w Polsceporównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europyanalizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">omawia podział administracyjny Polskiomawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europyomawia strukturę płci i strukturę wieku ludności Polski na tle tych struktur w wybranych państwach europejskich na podstawie piramidy płci i wiekuomawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polskioblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polscecharakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polscewyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskichomawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsceprzedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europyomawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwachanalizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowychomawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacjiomawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawyokreśla zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none">analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polskianalizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiegoanalizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsceocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europieukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskichomawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsceanalizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsceomawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowejidentyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich
---	--	--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja)</i> • wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie • wymienia funkcje miast • odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy • wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich • wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną • omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy 		
--	--	--	--	--

3. Rolnictwo i przemysł Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia funkcje rolnictwa • wymienia przyrodnicze i pozapryrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce • wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór, areal</i> • wymienia główne uprawy w Polsce • wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, pogłowie</i> • wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce • wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich • dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy • wymienia funkcje przemysłu • wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej • wymienia źródła energii • wymienia typy elektrowni • wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce • wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje warunki przyrodnicze i pozapryrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce • wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce • wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce • omawia cechy polskiego przemysłu • wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski • omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim • lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłone, wodne i niekonwencjonalne • opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych • podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce • przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce • przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce • omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy • wyjaśnia wpływ warunków pozapryrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce • porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej • analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu • opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce • wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii • analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem • określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej • dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny • wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju • analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozapryrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki • przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce • ustala na podstawie dostępnych źródeł, w których regionach w Polsce występuje największe zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego
---	---	---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego podaje przyczyny kwaśnych opadów 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w polskich portach morskich omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich opisuje strukturę połowów ryb w Polsce charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rozwój przemysłu stoczniowego w Polsce analizuje na podstawie danych statystycznych stopień zanieczyszczenia wód śródlądowych omawia skutki zanieczyszczenia środowiska naturalnego 	
---	--	---	--	--

4. Usługi w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i> wyróżnia rodzaje transportu w Polsce wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze wyróżnia rodzaje łączności wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia zróżnicowanie usług w Polsce omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego omawia czynniki rozwoju turystyki wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków omawia ruch pasażerski w portach lotnicznych Polski podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski
---	--	---	--	---

5. Mój region i moja mała ojczyzna

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu prezentuje na podstawie informacji wyszukiwanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego
--	---	--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny • przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie • wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny 	<p>danych statystycznych i map tematycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym • rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje główne cechy gospodarki regionu • opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny • omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł 	<p>fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie • projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności • podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej
--	---	--	--	--